

MILLEGEMFEESTEN

Vrijdag 12 september 1997

GROTE KAARTPRIJSKAMP

10.000 fr. gewaarborgd - Inleg : 100 fr.
Inschrijving : 19 uur - Begin : 20 uur
Slagen halen, ieder voor zich

Tijdens de kaartavond :
WORSTENBOL

Kom eens kijken naar de kaarters, kom uw dorst lessen
en win een pond worsten door een goede teerlingworp.

Zaterdag 13 september 1997

MOSSELFEEST

Kom een lekkere portie **mosselen** proeven
Vanaf **12 tot 21 uur**.

Wie liever een **koude schotel** lust kan deze ook bekomen.
Vooraf inschrijven.

Kaarten voor mosselen en/of koude schotel kunnen bekomen worden bij:

C.De Boo, St.-Bernardsstraat 93, Vremde, tel. 485.58.11

S.Janssens, Herentalsebaan 42, Ranst, tel. 485.60.35

J.Poelmans, L.Ecranlaan 8-B, tel. 383.12.67

F.Schelfhout, Herentalsebaan 85, Ranst, tel. 353.17.70

G.Tops, Profeetstraat 19-A, Ranst, tel. 485.50.55

W.Verhaeghe, Herentalsebaan 60, tel. 485.56.92

en andere medewerkers die zich bij u zouden aanbieden.

Prijs **mosselen** : 350,- fr. en **koude schotel** : 250,- fr.

WANDELZOEKTOCHT

Vertrek tussen **13.00 en 15.30 uur**

Aankomst ten laatste om 17.00 uur. Bekendmaking winnaars 18 uur

Doorlopend vanaf **13 uur tot 21 uur**
Lekkere pannenkoeken en hot-dogs

Ingericht door v.z.w. MILLEGEMVRIENDEN
in de KLEUTERSCHOOL te MILLEGEM - Ranst

DE MILLEGEMVRIEND

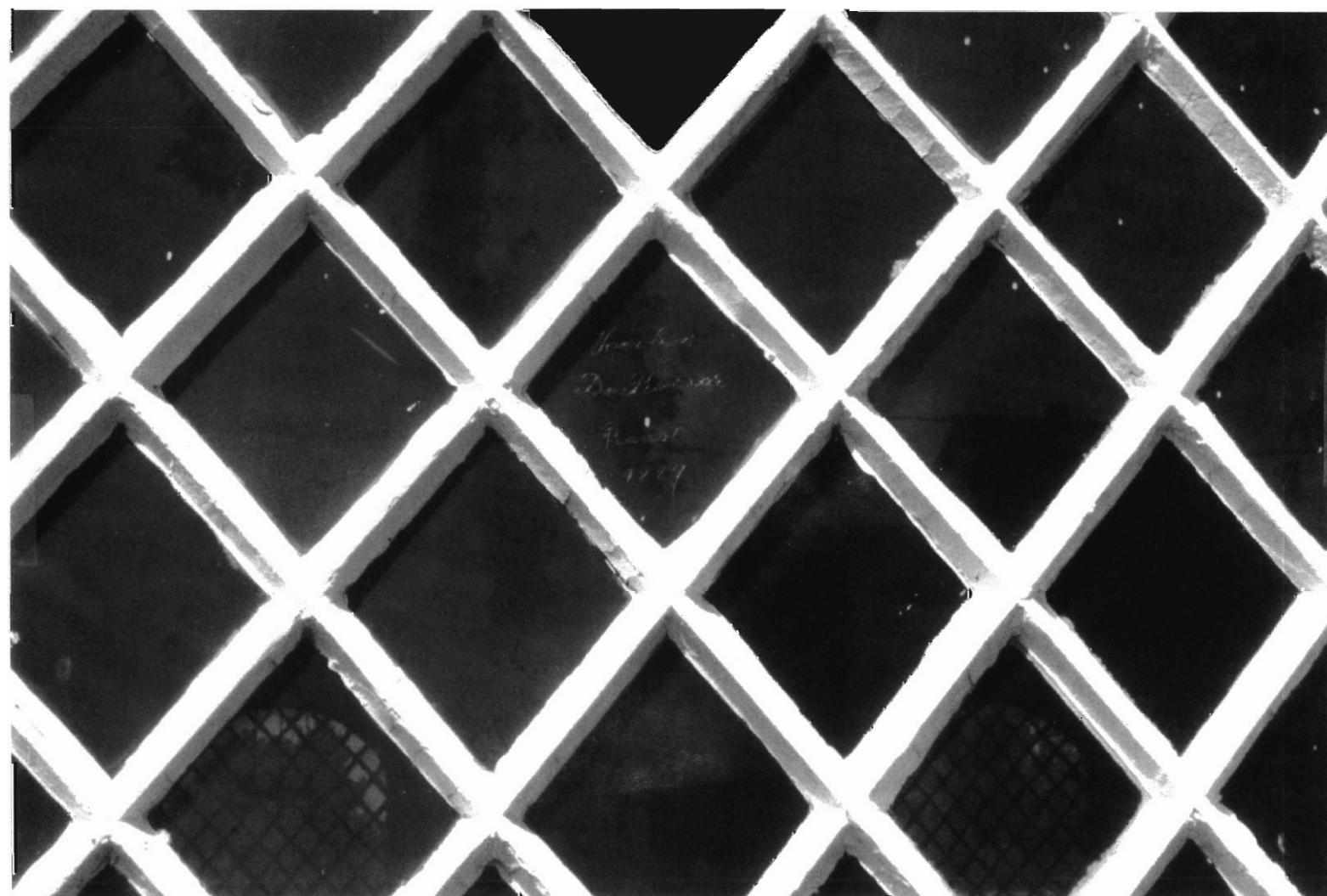

Tweemaandelijks mededelingsblad van de
v.z.w. MILLEGEMVRIENDEN

10e jaargang, nr.4
augustus 1997

Verantw. uitgever: Frans Schelfhout,
Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.
Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94

Afgiftekantoor : 2520 RANST 1

" Jacobus De Ridder - Ranst - 1887 "

Jacobus De Ridder – Ranst – 1887

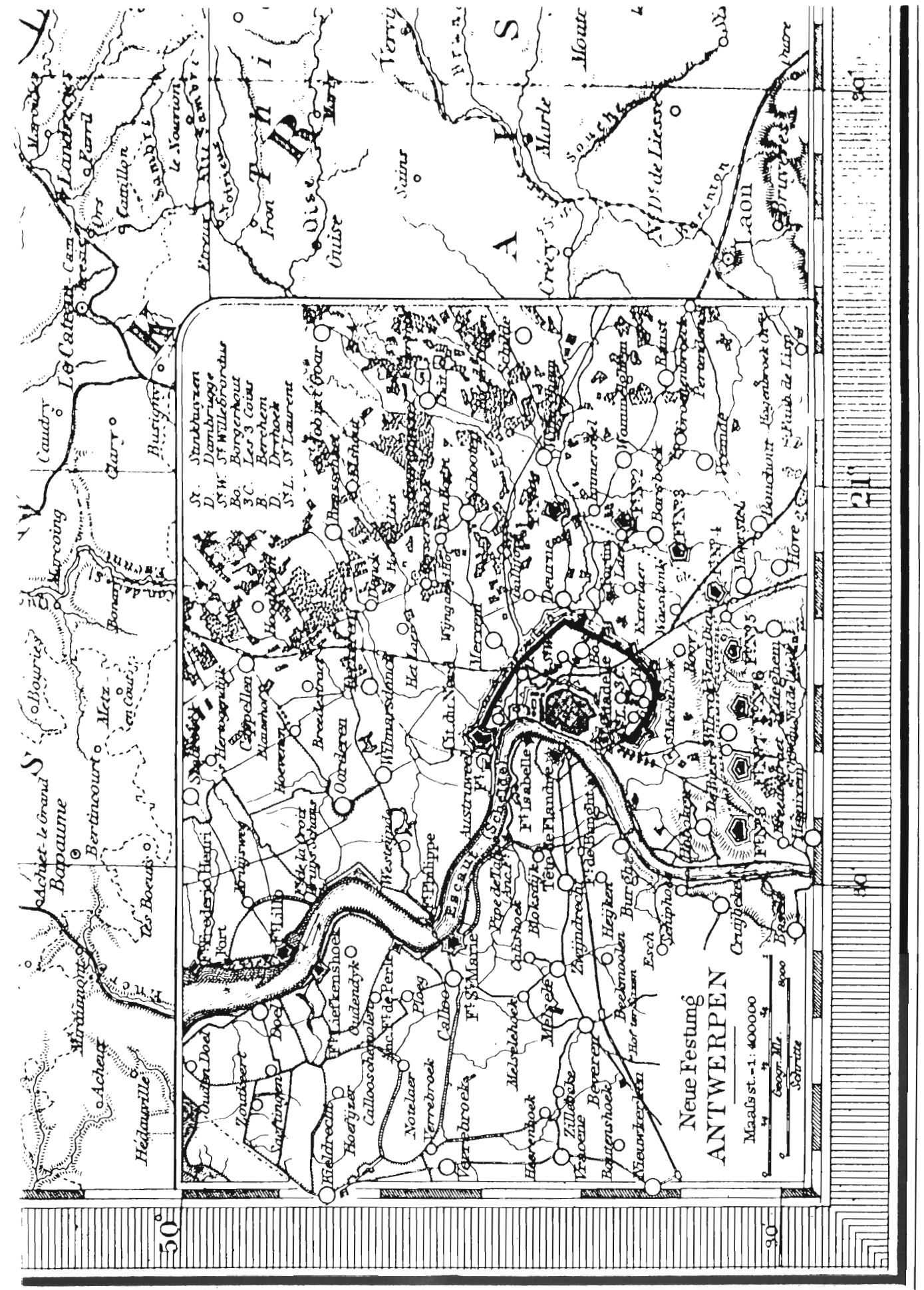
Het gebeurt wel eens meer dat wandel-, fiets- of autozoektochten langs ons kerkje van Millegem komen. En natuurlijk moeten er dan rond het kerkje een of meer vragen opgelost worden. De antwoorden kunnen meestal wel gevonden worden door goed alle details aan de buitenkant van het kerkje te bekijken, hoewel sommigen proberen het antwoord aan burens of voorbijgangers te vragen. Een van die vragen die regelmatig terugkomen en waarbij men een goede speurneus en vooral goede ogen of een goede bril voor nodig heeft is : " Welk jaartal staat bij 'Jacobus De Ridder' ? " ofwel : " Welke naam staat bij het jaartal '1887' ? "

Het antwoord vindt men in het laatste zijraam langs de zuidzijde van het kerkje. In een van die ruitjes werd te tekst gegraveerd : " **Jacobus De Ridder – Ranst – 1887** ". Het gebeurde vroeger wel meer dat vaklui bij het uitvoeren van een werk hun naam en een datum aanbrachten. Op de klok in de toren werd de inscriptie mee ingegoten : " **H.HUAERT ME FECIT – ANTVERPIÆ – AN 1805 NO** ". We vertelden reeds dat in de portaaldeur in het kerkje de letters AVR en de datum 1899 werden aangebracht. Trouwens op de verdeelkast van de vernieuwde elektrische installatie in de sacristie staat de vermelding : "Van den Branden Elektro". Een gewoonte dus van alle tijden.

De typische ramen van het kerkje van Millegem werden geplaatst door Pastoor Van Hemel in 1852. We bedoelen dat de pastoor de ramen doen plaatsen en betaald heeft. Hij heeft dit trouwens ook laten vermelden in een raam op het koor : " **NV HP 1852** " (Norbertus Van Hemel Pastor). Deze soort ramen, waarbij het raam verdeeld werd door een ijzeren constructie met kleine ruitjes, vindt men terug in vele kerken van de omgeving die in de vorige eeuw gebouwd of verbouwd werden. In die tijd kon men nog geen glas in grote oppervlakken vervaardigen en voor een groot raam bood dan deze "ruitjesverdeling" een goede oplossing waarbij toch het maximum aan licht in de kerk kwam. Oorspronkelijk betekende het woord ruit : " *een parallellogram met gelijke zijden* ", een aanduiding dus van de vorm van een oppervlak. Later is men een schijf vensterglas ook 'ruit' gaan noemen, wat betekent dat één steen die door een raam van de kerk van Millegem wordt geworpen tweemaal door de ruit gaat.

Maar waarom heeft nu Jacobus De Ridder in 1887 – nu 110 jaar geleden – zijn naam in een van de ruitjes van Millegemkerkje gegraveerd ? Waarschijnlijk heeft hij toen een herstelling aan de ramen of een ander werk aan de kerk van Millegem uitgevoerd. We zijn eens gaan opzoeken wie deze **Jacobus De Ridder** zoal kon geweest zijn. Op 29 november 1848 wordt in Ranst een 'Jacobus' geboren als zoon van Michael De Ridder en Maria Theresia Borremans. De vader van Jacobus, Michael, was in 1806 te Ranst geboren en was blokmaker en dagwerker, hij overleed in 1872 te Antwerpen waar hij "alhier in de oude groote dok overleden gevonden werd op 31.12.1872".

Jacobus De Ridder was **timmerman** en zal waarschijnlijk in die hoedanigheid een karwei in Millegemkerk uitgevoerd hebben, hij was toen 39 jaar. Jacobus huwde in 1876 te Ranst met Mathildis Catharina Roelans. Het gezin woonde in de Kloosterstraat te Ranst waar acht kinderen werden geboren. Hun eerste kindje stierf na 7 dagen. Het tweede kind, Josephus Cornelius Pancratus werd schoolopziener en vestigde zich te Leuven. Het derde kind, Franciscus Josephus, was zoals zijn vader ook timmerman en was tevens gemeenteraadslid te Ranst. In het schepencollegeverslag van 16.5.1924 lezen we over hem : " *Gezien het verzoekschrift van de Heer De Ridder Frans, timmerman te Ranst strekkende om eene haag te planten lanks den linkerkant der staatsbaan van Antwerpen naar Herentals in den doortocht der gemeente Ranst tusschen de palen 9k en 9k 2. Deze aanvraag is toegestaan...* ". Ook het zevende kind van Jacobus De Ridder, Ludovicus Josephus (° 1892), was timmerman. In 1934 verhuizen Jacobus De Ridder en zijn vrouw Mathildis Roelans naar Borsbeek waar zij respectievelijk overlijden in 1935 en 1942.

Groenenbroeck in de omgeving van Antwerpen.

Paul Bekaert bezit een oude atlas en bezorgde ons een uittreksel van een kaart waar de omgeving van Antwerpen opgetekend is tot Ranst. Het atlas heet : " **STIELER'S HAND-ATLAS** " en de ondertitel : " *über alle Theile der Erde und über das Weltgebäude* ". Het werd uitgegeven door Adolf Stieler in 1872. Het nr. 43 der kaarten omvat " NIEDERLANDE und BELGIEN ", bearbeitet von C.Vogel. We moeten er niet meer bijvertellen dat het een duitse uitgave betreft. In de linker onderhoek van deze kaart nr. 43 is een speciale detaillering gemaakt met de titel : " **Neue Festung ANTWERPEN** ". Antwerpen wordt met zijn omgeving afgebeeld en vooral de militaire versterkingen en forten – die toen nieuw waren – staan er op aangeduid. Tussen Vremde en Ranst staat 'Groenenbroeck' vermeld en niet Millegem. De Duitsers wisten dus toen al hoe goed Antwerpen wel verdedigd was. Indien 'den vijand' Antwerpen wou aanvallen en via Ranst, zeg maar door de velden van Millegem en het Groenenbroeck zou komen, dan toont ons het kaartje dat zij de obussen op hun pinhelm konden krijgen zowel vanaf het fort 2 (Wommelgem) als van fort 3 (Borsbeek) als van fort 4 (Mortsel). Dat werkte natuurlijk ook in omgekeerde richting, doch hoofdzakelijk bleef dat Antwerpen niet kon beschoten worden.

De versterkingen van Antwerpen werden op 30.8.1859 gestemd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers en op 7 september door de Senaat. Per fort diende toen 35 ha. landbouwgrond onteigend te worden en nog eens 4 ha. voor de 'Militaire baan' die de acht forten moest verbinden. Daarboven kwamen nog de zogeheten 'servitudes' of 'krijgsdienstbaarheden', waarbij in een straal van 585 meter rond elk fort niet meer mocht gebouwd worden, tenzij 'hutten' of kleine houten huizen, die men, wanneer het mocht nodig blijken vlug kon slopen. De kosten voor de bouw van de acht forten was geraamd op een totaal van 48 miljoen frank. (1)

Op 30.11.1859 werden de bouwwerken toegewezen aan de Compagnie Pauwels, de forten moesten afgewerkt zijn tegen 1864. Aanvankelijk werden voor de acht forten 1.200 burgerlijke arbeiders ingezet, daarnaast werden ook regelmatig wisselende hoeveelheden militaire werkkrachten ingeschakeld. De forten werden volledig in baksteen gebouwd, daarvoor had de aannemer Pauwels steenbakkerijen aangekocht en opgericht in Bazel, Edegem, Kalmthout en Niel. Hij kocht zelfs bossen die hem palen en timmerhout konden leveren en legde zelfs spoorlijnen aan. De grondwerken konden in die tijd nog niet machinaal gebeuren, dus alles 'mankracht'. Daar zijn nogal wat kruiwagens aan te pas gekomen. De werken liepen – zoals dat nu nog wel eens voorvalt bij openbare werken – vertraging op en werden slechts voltooid in 1868.

Elk fort was uitgerust voor 1.500 tot 2.000 manschappen, doch er kwamen slechts 885 manschappen met een bewapening van 70 vuurmonden bestaande uit lichte artillerie van 8 cm, zware artillerie van 12 en 15 cm en zware mortieren van 21 cm. Slechts enkele jaren nadat de forten waren afgewerkt, brak in 1870 de Frans-Pruisische oorlog uit. Gelukkig kwamen toen de 'Pruisen' de fortengordel rond Antwerpen niet uittesten, want ondertussen bleken de Krupp-kanonnen reeds een afstand van 7 km te kunnen overbruggen en bij de aanleg van de forten was er slechts rekening gehouden met een maximum schietafstand van 2.000 à 2.500 meter. Om Antwerpen te beveiligen moesten er toen vlug forten bijgebouwd worden : Lier en Walen in 1877. Maar helaas in 1882 werd de reikwijdte van het geschut opgedreven tot 15 km, dus vlug nog wat forten bijgebouwd o.m. Brochem (1907) en Oelegem (begonnen in 1909). Daardoor werd het mogelijk dat de Belgische artillerie in 1914, vanuit het fort van Oelegem, netjes het kasteel *Zevenbergen* te Ranst in flarden kon schieten, leuk hé ?

(1) Zie over de bouw van fort 2 te Wommelgem : A.SLEDESENS, *De aloude Heerlijkheid WOMMELGEM*, Wommelgem 1989, pp. 473-480 en G.SPRINGAEL, *Historische Herinneringen over WOMMELGHEM en Omstreken*, dl.2, Antwerpen, 1897, pp. 53-54.

Neen, op de WANDELZOEKTOCHT, tijdens de Millegemfeesten op 13 september 1997, wordt er geen vraag gesteld over Jacobus De Ridder.

Maar er zijn wel andere vragen voorzien op het zes km parcours door de velden van Millegem.

Voor jong en oud.

U komt toch ook mee wandelen en zoeken ?

Start aan de kleuterschool van Millegem tussen 13.00 en 15.30 uur.

Monumentenwacht

In ons vorig nummer hadden wij een kopie afgedrukt van het schrijven dat door de Millegemvrienden op 5.5.1997 aan het gemeentebestuur werd gezonden, naar aanleiding van de afwerking van de elektrische installatie in ons kerkje. We ontvingen hierop volgend antwoord :

Gemeentebestuur

2520 RANST

Provincie en arrondissement Antwerpen

30 juli 1997

vzw Millegemvrienden

p/a Herentalsebaan 85

2520 Ranst

Onze ref.: OW.97.674.VE

Voorwerp : Ranst, Millegem kapel

Contactpersoon : Mevr. Van Elst N.

Geachte Heren,

Uw schrijven aangaande uw vraag voor de verdere restauratiewerken aan Millegem kapel, ontvingen wij in goede orde en werd in zitting van het college dd. 08 juli ll. besproken. Beslist werd om de verschillende werken, zoals vermeld in het rapport van Monumentenwacht, door hen te laten bundelen en een werkwijze te laten voorstellen om tot concrete uitvoering ervan te kunnen overgaan.

Tevens vermelden wij dat de blauwe bordjes voor beschermde monumenten zullen besteld worden.

Met de meeste hoogachting,

NAMENS HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN

Op bevel :

De Secretaris,

De Burgemeester,

Over kermissen en feesten in Ranst en Millegem

In ons vorig nummer vertelden wij hoe in 1892 de herbergiers van Millegem toelating kregen van het gemeentebestuur om jaarlijks op het gehucht Millegem een Kermis te houden. Hierbij lieten we ook weten dat er in 1893 ter gelegenheid van zulke kermissen door de gemeente een belasting werd geheven op draaiorgels, orchestrions en harmonica's. Na tien jaar echter schafte men deze belasting af, dit lezen wij in het gemeenteraadsverslag van 29 december 1903 :

" Gezien het reglement tarief op de draaiorgels, orchestrions, harmonicas en zangherbergen goedgekeurd by Koninklyk besluit in dato 24 September 1893 voor eenen termyn van 10 jaren

Overwegende dat de machtiging tot het heffen van dezen taxe eindigd op 31 December aanstaande en dus de aanvraag tot de hernieuwing zou moeten gedaan worden

Overwegende dat de invordering van deze belasting veel moeilykheden heeft bygebracht en zelfs aanleiding heeft gegeven tot betwistingen

Aangezien dat verders het gebruik dezer instrumenten voor den dans, geene aanleiding heeft gegeven tot buitensporigheden of reclamatiën van wegens onze inwooners, daar zy enkelyk met twee plaats hebbende kermisdagen maar mogen gebezigd worden

Beslist

den taxe op de openbare vermakelykheden af te schaffen."

In 1905 bestaat ons land 75 jaar en dat wordt ook in Ranst gevierd, we lezen weerom in het verslag van de gemeenteraad van 27 februari 1905 :

" 75e verjaring van Belgies' onafhankelykheid.

Ten einde de 75e verjaring van Belgies' onafhankelykheid luisterlyk te kunnen vieren

Beslist

eene som van 800 franks te stemmen om de kosten te dekken der feestelykheden welke er ter dier gelegenheid in deze gemeente zullen gegeven worden

Millegem kermis.

Daarna stemt den raad eene som van 50 frs. als toelage voor de volksfeesten te geven met de aanstaande Millegem Kermis "

' Lang leve België en de volksfeesten met Millegem kermis ! '

In 1906 steunt het gemeentebestuur nog altijd de volksspelen ter gelegenheid van Millegem kermis, de raad beslist daarover op 12 Meert 1906 :

" Aan de handboogmaatschappy, ter gelegenheid van de inhuldiging van een nieuw vaandel aan de maatschappy geschonken door de Edele Heer Edmond de Gilman en het 75 jarig bestaan van gezegde maatschappy eene toelage toetestaan van 150 franks en voor volksspelen ter gelegenheid van Millegem kermis 50 franks."

In ons vorig artikel konden we de 'moderne danstent-verhuurder', Fr. Weyers, niet thuisbrengen. Onze lezer Frans Storms uit Wilrijk – die in die tijd op Millegem woonde – wist ons te vertellen dat deze tentenverhuurder Weyers in die tijd zijn stapelplaats voor zijn danstenten had te Deurne, rechtover het kerkhof van Silsburg. Bedankt Frans voor het telefoontje !

Dia : Çois Van Roosendael

U komt toch ook wandelen met de Millegemfeesten ?